

Gungerne ved Boeslum

Lidt nord for landsbyen Boeslum øst for Ebeltoft ligger et særpræget landskab med et særpræget navn: Gungerne.

En gunge er et "blødt morads", deraf navnet. Og det er sandt nok – det er et "blødt morads", man møder på stedet.

I den vestlige ende af Gungerne er der nærmest tale om vild natur, andre steder er der braklagt jord, dog nu flere steder pløjet, og størstedelen ligger drænet hen og fungerer enkelte steder som marker med korn og roer, andre steder som enge med græsning.

Gungerne var under stenalderhavets største udbredelse en del af havet, derefter blev det en fjord, hvis forbindelse med havet så sandede til, så der blev tale om en sø med udløb til havet gennem Purbækken. Efterhånden som planterester lagde sig på søens bund, blev søen til mose og eng. På kort fra 1800-tallet kan man se, at der kun var en lille klat åbent vand tilbage, mens moser og enge var udparcelleret til de omliggende gårde, der på denne måde har fået et stykke eng til græsning og høslæt til vinterfoder til dyrene.

I 1906 lod bønderne området afvande gennem grøfter til Purbækken, der blev ledt gennem en rørledning ud i havet. I den følgende periode viste rørledningen sig ikke at kunne tage vandet i regnrige perioder, og Purbækken viste sig vanskelig at vedligeholde, så der blev tale om hyppige oversvømmelser.

Dette fik lodsejerne til at drømme om et effektivt afvandingsprojekt, og da landvindingsloven fra 1940'erne gav mulighed for statsstøtte på op til 60% af udgifterne, slog de til. Hedeselskabet udarbejdede et projekt, statsstøtten blev bevilget, og i 1953 var området totalt afvandet. Purbækken var omformet til afvandingskanal og en ny rørledning som udløb til havet var dimensioneret sådan, at den kunne tage vandet også under ekstreme forhold. To elektriske pumper sørgede for at pumpe vandet 1,2 meter op i Purbækken. Herefter kunne der dyrkes både korn og roer i det 85 ha. store areal.

Siden har jorden sat sig, og flere steder er dyrkning opgivet – også selv om de to gamle pumper stadigvæk fungerer upåklageligt. Det har gjort et naturgenopretningsprojekt aktuelt. Der er dog ikke endnu skaffet finansiering til et sådant. Forhåbentlig lykkes det, og så vil vi blive endnu et værdifuldt naturområde rigere. Måske vil storken igen komme til at spankulere om i Gungerne, som den gjorde det før afvandingen.

Herunder i boksen beskrivelse fra "Sporet ved Dråby" (pjece fra DGI Karpenhøj):

BOESLUM GUNGER – EN GAMMEL HAVBUGT

Ved Pumpehuset møder man Purbækken, afvandingskanalen for Boeslum Gunger. Vandet pumpes herfra i rør til havet. I opgravet materiale langs Purbækken ses ofte havmuslinger og snegle, især Hjertermusling. De er flere tusinde år gamle og viser Gungernes fortid som fjord i Stenalderhavet. Senere blev fjorden fersk lavvandet mose, og der blev aflejret dynd over sandet (Gunger: Jorden gynger, når kvæget bisser). Syd for bækken ses stadig de lange smalle englodder, der sikrede hver gård i Boeslum høslæt til vinterfoder. Afvandingen i 1954 gav god landbrugsjord, men dræningen får dyndjorden til at "sætte sig" og igen blive vådere. Flere marker overgår nu igen til eng/mose, og måske sættes Gungerne igen under vand. Der er spredt grå-pil, tagrør og andre moseplanter, og der er ofte sanglærke, vibe, rødben, strandskade og fiskehejre.

"Sporet ved Dråby", vandrerrute, hvor Gungerne med pumpestation ses som nr. 2.

Litteratur:

"Gungerne blev skabt som en fjord i Stenalderhavet", i Kjeld Hansen: "Folk og fortællinger", 2011. Kan også ses på nettet via www.dettabteland.dk.

Jens Reddersen: "Sporet ved Dråby". Projekt "Spør i landskabet", DGI Karpenhøj 2006.

Skrevet af Vilfred Friberg Hansen til Syddjursportalen nov. 2012.